

ગુજરાતી

૨

હું સમજું ...

- 'હું સમજું'... વિભાગમાં ખાલી જગ્યા, કવિતા, વાર્તા જેવી પ્રવૃત્તિ આપવામાં આવી છે. વિદ્યાર્થીની સમજ શક્તિનો વિકાસ થાય તેવી આ પ્રવૃત્તિઓમાં જરૂર ત્યાં વિદ્યાર્થીને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપવું.

પ્રશ્ન-૧ વાંચીને જવાબ લખો.

વડદાદાની લાંબી દાઢી
લાંબા લાંબા વાળ ભાઈ
ઓળમ ખોળમ રમતાં રમતાં
ભૂલાં પડતાં બાળ ભાઈ
ઓ વડદાદા આપો ટેટા
રાતા ને વળી મોટા
પછી રમીશું આઘે જઈને
આટા ને વળી પાટા.

(૧) બાળકો વડદાદા પાસે શું માગે છે ?

જ.

(૨) તમારા ઘરમાં દાઢી કોને - કોને છે ?

જ.

(૩) વડદાદાની લાંબી દાઢી એટલે શું ?

જ.

(૪) રાતો રંગ એટલે કેવો રંગ ?

જ.

(૫) આ જોડકણાંમાં કઈ-કઈ રમતની વાત છે ?

જ.

પ્રશ્ન-૨ કવિતા વાંચીને પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

મને પંખી નાનું થાવું ગમે,
મને ઊંચે ઊંચે ઊડવું ગમે.
મને ઘરમાં ન પુરાવું ગમે,
મને ઝરમર મેહુલો થાવું ગમે.

મને છત્રી લઈને ફરવું ગમે,
મને ઊભાં ઊભાં નાહવું ગમે.
મને રમત રમત કરવું ગમે,
મને પંખી નાનું થાવું ગમે.

(૧) અહીં બાળકને શું થવું ગમે છે ?

જ.

(૨) મેહુલો વરસે ત્યારે કઈ ઋતુ હોય ?

જ.

(૩) પંખી સિવાય ઊંચે-ઊંચે બીજું શું શું ઊડે છે ?

જ.

(૪) 'વરસાદ' માટે અહીં કયો શબ્દ વપરાયો છે ?

જ.

(૫) તમને શું થવું ગમશે ?

જ.

પ્રશ્ન-૩ કૌંસમાં આપેલા શબ્દોનો ઉપયોગ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

(કૂવા, સ્ત્રીઓ, ગામ, શાળા, દુધાળા, ડેરી)

આ મારું _____ છે. અહીં ઘણાં _____ છે. જેમાંથી ગામની
_____ પાણી ભરીને લઈ જાય છે. અહીંના પશુપાલકો પાસે _____ પ્રાણીઓ મોટી
સંખ્યામાં છે. અહીંની _____ નું દૂધ શહેરમાં જાય છે. અહીંની _____ માં હું ભણું છું.

પ્રશ્ન-૪ શબ્દજૂથમાંથી અલગ પડતા શબ્દ પર ○ કરો.

(૧) પાદ, ચરણ, હસ્ત, પગ	(૪) માખી, વંદો, કરોળિયો, માછલી
(૨) ગાજર, બટાટા, લસણ, રીંગણ	(૫) રબર, પેન્સિલ, ફૂટપટ્ટી, બૂટ
(૩) હાથી, વંદો, સિંહ, ચિત્તો	(૬) ડોક્ટર, જોકર, જાદુગર, હાસ્યકાર

પ્રશ્ન-૫ વાર્તા વાંચીને જવાબ લખો.

વડના ઝાડ પર ખિસકોલી રહે. બધાંને ચીડવે. લડાવીને ખુશ થાય. સસલાને કહે, “તારા કાન કેવા ? સડેલા પાન જેવા.” સસલું ખીજાય. દેડકો આવે, ખિસકોલી કહે, “દેડકાની તો ફાંદ મોટી, સસલાની તો વાત ખોટી.” દેડકો સસલા સાથે લડવા માડે એટલામાં ઉંદર આવે. ખિસકોલી કહે, “દેડકાભાઈએ કીધું એમ, ઉંદરભાઈની એક જ નેમ, ફૂંકી ફૂંકી ફોલી ખાય.” ઉંદર દેડકા સાથે લડે. પોપટ ડાળ પરથી બોલે, “ભાઈ, લડવું બંધ કરો. મારું તમે સાંભળો....

કોઈના લડાવ્યા લડીએ નહીં.

કોઈના ચઢાવ્યા ચઢીએ નહીં.

જુઓ, ખિસકોલી ખડખડાટ હસે છે ને વડના ટેટા ફોલે છે.” બધાં શરમાઈને જતાં રહે છે.

(૧) આ વાર્તામાં કયાં કયાં પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ છે ?

જ.

(૨) ખિસકોલી સસલાને શું કહીને ખીજવે છે ?

જ.

(૩) ઉંદર દેડકા સાથે કેમ લડે છે ?

જ.

(૪) બધાંને લડાવી ખિસકોલી શું કરે છે ?

જ.

(૫) આ બધાં પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓમાં સમજદાર કોણ છે ?

જ.

પ્રશ્ન-૬ અવાજ ઓળખીને લખો.

- (૧) ઘડિયાળનો અવાજ _____

- (૨) ઝરણાંનો અવાજ _____

- (૩) કોઈપણ એક પ્રાણીનો અવાજ _____

- (૪) કોઈપણ એક પક્ષીનો અવાજ _____

- (૫) કોઈપણ એક વાહનનો અવાજ _____

- (૬) પ્રાર્થનામાં વપરાતા કોઈપણ એક સંગીતના સાધનનો અવાજ _____

પ્રશ્ન-૭ ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (૧) મામા સાથે વાતચીત કરવા હું _____ વાપરું છું.
- (૨) મને _____ રમત રમવી ખૂબ ગમે છે.
- (૩) મને _____ ખૂબ ભાવે છે.
- (૪) મારા મિત્રનું નામ _____ છે.
- (૫) મને ટી.વી. જોવાની ના _____ પાડે છે.

પ્રશ્ન-૮ જોડકાં જોડો.

ક્રમ	અ	ક્રમ	બ
(૧)	હું ચા કે કોફી	(૧)	કારણકે પડી ગયો છે.
(૨)	હું ચોકલેટ કે આઈસક્રીમ	(૨)	ખાતો નથી.
(૩)	તે રડે છે	(૩)	તે ઝાડ પર ચડી ગયો.
(૪)	તેની પાછળ કૂતરું દોડતાં	(૪)	પીતો નથી.
		(૫)	જમતો નથી.

- આ એકમ માટે વિદ્યાર્થીઓને ૯૯૯ સુધીની સંખ્યાઓની ઉપયોગ થતો હોય તેવા સરળ મૌખિક સરવાળા આવડતા હોય તે ખૂબ જરૂરી છે. જેથી જરૂર જણાય તો આ બાબતે વિદ્યાર્થીઓને પુનરાવર્તન કરાવવું.
- આ એકમમાં એક અંકના એક અંક સાથે, બે અંકના બે અંક સાથે વદી વગરના અને વદીવાળા તેમજ ત્રણ અંકના ત્રણ અંક સાથે વદી વગરના અને વદીવાળા સરવાળા કમશ સરળથી કઠિન તરફ આપેલ છે. જેથી જે વિદ્યાર્થીઓને જ્યાં મુશ્કેલી પડે ત્યાં યોગ્ય માર્ગદર્શન આપવું.
- ખૂટતો અંક મૂકી પછી અંકોનો સરવાળો કરી આપેલ જવાબ લાવવાની બાબત પણ જરૂર પડે તો વિદ્યાર્થીઓને સમજાવવી.
- અહીં સરવાળા સ્વરૂપે આપેલ વ્યવહારુ કોયડાઓને કેવી રીતે ઉકેલવા તે બાબતે પણ વિદ્યાર્થીઓને જરૂરી માર્ગદર્શન આપવું. જરૂર પડે તો બીજા ઉદાહરણો લઈ વધુ મહાવરો કરાવવો.
- ત્રણ અંક સુધીની સંખ્યાના વદીવગરના અને વદીવાળા સરવાળાની સંકલ્પના આ એકમમાં વધુ સ્પષ્ટ હશે તો સરવાળા શીખવામાં અને સરવાળા આધારિત કોયડા ઉકેલવામાં વિદ્યાર્થીઓને મુશ્કેલી પડશે નહિ.

પ્રશ્ન-૧ મૌખિક સરવાળા કરી જવાબ લખો.

- (૧) નયન પાસે ૪ કચૂકા છે. ધવલે તેને ૩ કચૂકા આપ્યા, તો હવે નયન પાસે કુલ કેટલા કચૂકા થયા ?
- (૨) ઉષા પાસે ૧૦ કિગ્રા ગોળ છે. તે બીજો ૫ કિગ્રા ગોળ ખરીદે, તો ઉષા પાસે કુલ કેટલા કિગ્રા ગોળ થાય ?
- (૩) તન્મય પાસે ૩૦ લખોટી હતી. રમતમાં તે બીજી ૨૬ લખોટીઓ જીતે છે, તો હવે તેની પાસે કેટલી લખોટી થઈ ?
- (૪) શાળાના પ્રાર્થનાખંડના આગળના ભાગમાં ગલગોટાના ૧૮ છોડ છે અને પાછળના ભાગમાં ગલગોટાના ૨૦ છોડ છે, તો શાળામાં ગલગોટાના કુલ કેટલા છોડ છે ?
- (૫) પલક પાસે ૪૫ નોટબુક છે. રીપલે તેને ૧૦ નોટબુક આપી, તો પલક પાસે કુલ કેટલી નોટબુક થશે ?
- (૬) પ્રિયલને તેના પિતાજીએ ૧૦૦ રૂપિયા આપ્યા અને તેના મમ્મીએ ૯૯ રૂપિયા આપ્યા, તો હવે પ્રિયલ પાસે કુલ કેટલા રૂપિયા થયા ?
- (૭) શારદાએ પહેલા દિવસે ૧૫૦ રૂપિયાની બચત કરી. બીજા દિવસે ૧૦૦ રૂપિયાની બચત કરી, તો શારદાએ બે દિવસમાં કુલ કેટલા રૂપિયાની બચત કરી હશે ?
- (૮) એક પુસ્તકાલયમાં ૪૦૦ ગુજરાતીના પુસ્તકો અને ૩૦૦ અંગ્રેજીના પુસ્તકો છે, તો પુસ્તકાલયમાં ગુજરાતી અને અંગ્રેજીના કુલ કેટલા પુસ્તકો છે ?
- (૯) એક ગોડાઉનમાં ૫૦૦ થેલી સિમેન્ટ હતી. બીજી ૨૦૦ થેલી સિમેન્ટ તેમાં લાવવામાં આવ્યો, તો હવે ગોડાઉનમાં સિમેન્ટની કુલ કેટલી થેલી થાય ?
- (૧૦) એક વેપારી પાસે ૪૫૦ કિગ્રા મગ હતા. તેમણે બીજા ૩૫૦ કિગ્રા મગ ખરીદ્યા, તો વેપારી પાસે કુલ કેટલા કિગ્રા મગ થયા ?

પ્રશ્ન-૨ સરવાળા કરો.

(૧) ૨

$$\begin{array}{r} + ૧ \\ \hline \end{array}$$

(૨) ૫

$$\begin{array}{r} + ૭ \\ \hline \end{array}$$

(૩) ૩

$$\begin{array}{r} + ૯ \\ \hline \end{array}$$

(૪) ૭

$$\begin{array}{r} + ૪ \\ \hline \end{array}$$

(૫) ૩ ૩

$$\begin{array}{r} + ૪ ૨ \\ \hline \end{array}$$

(૬) ૪ ૬

$$\begin{array}{r} + ૧ ૨ \\ \hline \end{array}$$

(૭) ૭ ૪

$$\begin{array}{r} + ૩ ૩ \\ \hline \end{array}$$

(૮) ૫ ૨

$$\begin{array}{r} + ૪ ૭ \\ \hline \end{array}$$

(૯) ૨ ૬

$$\begin{array}{r} + ૧ ૧ \\ \hline \end{array}$$

(૧૦) ૩ ૪

$$\begin{array}{r} + ૨ ૪ \\ \hline \end{array}$$

(૧૧) ૫ ૩

$$\begin{array}{r} + ૪ ૬ \\ \hline \end{array}$$

(૧૨) ૭ ૦

$$\begin{array}{r} + ૩ ૪ \\ \hline \end{array}$$

(૧૩) ૩ ૪ ૨

$$\begin{array}{r} + ૫ ૩ ૩ \\ \hline \end{array}$$

(૧૪) ૭ ૪ ૨

$$\begin{array}{r} + ૩ ૨ ૫ \\ \hline \end{array}$$

(૧૫) ૪ ૮ ૬

$$\begin{array}{r} + ૨ ૦ ૨ \\ \hline \end{array}$$

(૧૬) ૫ ૩ ૬

$$\begin{array}{r} + ૪ ૫ ૨ \\ \hline \end{array}$$

(૧૭) ૫ ૩ ૨

$$\begin{array}{r} + ૧ ૪ ૪ \\ \hline \end{array}$$

(૧૮) ૯ ૩ ૨

$$\begin{array}{r} + ૧ ૪ ૬ \\ \hline \end{array}$$

(૧૯) ૫ ૩ ૪

$$\begin{array}{r} + ૩ ૪ ૨ \\ \hline \end{array}$$

(૨૦) ૪ ૦ ૨

$$\begin{array}{r} + ૨ ૬ ૭ \\ \hline \end{array}$$

(૨૧) ૫ ૦ ૩

$$\begin{array}{r} + ૩ ૯ ૪ \\ \hline \end{array}$$

પ્રશ્ન-૩ સરવાળા કરો.

(૧) ૩ ૪

+ ૫ ૯

(૨) ૨ ૪

+ ૬ ૬

(૩) ૬ ૫

+ ૭ ૭

(૪) ૭ ૬

+ ૫ ૭

(૫) ૪ ૨ ૪

+ ૩ ૬ ૭

(૬) ૨ ૧ ૬

+ ૫ ૭ ૯

(૭) ૪ ૩ ૨

+ ૩ ૫ ૯

(૮) ૫ ૪ ૪

+ ૩ ૧ ૬

(૯) ૫ ૪ ૨

+ ૨ ૯ ૬

(૧૦) ૩ ૪ ૨

+ ૫ ૭ ૯

(૧૧) ૪ ૩ ૨

+ ૩ ૯ ૬

(૧૨) ૪ ૬ ૭

+ ૪ ૬ ૯

પ્રશ્ન-૪ દાખલા ગણો.

(૧) ૫ + = ૯

(૨) ૬ + = ૧૨

(૩) ૧૩ + = ૧૭

(૪) ૨૬ + = ૫૫

(૫) ૩૨ + = ૪૨

(૬) ૪૮ + = ૫૦

(૭) ૪૩૨ + = ૪૫૦

(૮) ૫૩૦ + = ૫૭૦

(૯) ૩૨૬ + = ૪૦૩

(૧૦) ૫૩૭ + = ૬૧૨

પ્રશ્ન-૫ સરવાળા કરો.

(૧) ૩ ૨

$$\begin{array}{r} + \quad ૫ \\ \hline \end{array}$$

(૨) ૬ ૪

$$\begin{array}{r} + \quad ૩ \\ \hline \end{array}$$

(૩) ૭ ૪

$$\begin{array}{r} + \quad ૨ \\ \hline \end{array}$$

(૪) ૮ ૬

$$\begin{array}{r} + \quad ૧ \\ \hline \end{array}$$

(૫) ૪ ૬

$$\begin{array}{r} + \quad ૫ \\ \hline \end{array}$$

(૬) ૮ ૫

$$\begin{array}{r} + \quad ૯ \\ \hline \end{array}$$

(૭) ૭ ૪

$$\begin{array}{r} + \quad ૩ \\ \hline \end{array}$$

(૮) ૫ ૭

$$\begin{array}{r} + \quad ૬ \\ \hline \end{array}$$

(૯) ૪ ૩ ૨

$$\begin{array}{r} + \quad ૨ \quad ૧ \\ \hline \end{array}$$

(૧૦) ૫ ૪ ૩

$$\begin{array}{r} + \quad ૨ \quad ૪ \\ \hline \end{array}$$

(૧૧) ૭ ૪ ૭

$$\begin{array}{r} + \quad ૩ \quad ૨ \\ \hline \end{array}$$

(૧૨) ૪ ૫ ૪

$$\begin{array}{r} + \quad ૪ \quad ૪ \\ \hline \end{array}$$

(૧૩) ૬ ૪ ૩

$$\begin{array}{r} + \quad ૧ \quad ૯ \\ \hline \end{array}$$

(૧૪) ૭ ૩ ૨

$$\begin{array}{r} + \quad ૩ \quad ૮ \\ \hline \end{array}$$

(૧૫) ૨ ૪ ૯

$$\begin{array}{r} + \quad ૫ \quad ૪ \\ \hline \end{array}$$

(૧૬) ૩ ૫ ૪

$$\begin{array}{r} + \quad ૭ \quad ૮ \\ \hline \end{array}$$

(૧૭) ૭ ૦ ૭

$$\begin{array}{r} + \quad ૨ \quad ૨ \\ \hline \end{array}$$

(૧૮) ૬ ૬ ૦

$$\begin{array}{r} + \quad ૬ \quad ૦ \\ \hline \end{array}$$

પ્રશ્ન-૬ દાખલા ગણો.

<p>(૧) હરેશ પાસે ૧૮ ચોકલેટ હતી. મગને તેને ૧૪ ચોકલેટ આપી, તો હરેશ પાસે કેટલી ચોકલેટ થાય ?</p>	<p>(૨) શરદે ૩૭ રૂપિયાના ચીકુ અને ૪૨ રૂપિયાના સફરજન ખરીદ્યા, તો તેને કુલ કેટલા રૂપિયા ખર્ચ થયો ?</p>
<p>(૩) રમણે ૧૩૬ રૂપિયાના ચંપલ ખરીદ્યા અને રમેશે ૨૩૦ રૂપિયાના ચંપલ ખરીદ્યા, તો બંનેએ કુલ કેટલા રૂપિયાના ચંપલ ખરીદ્યા ?</p>	<p>(૪) એક ફેક્ટરીમાં એક દિવસે ૪૪૬ પેટી સાબુ બન્યા અને બીજા દિવસે ૨૩૫ પેટી સાબુ બન્યા, તો બે દિવસમાં કુલ કેટલી પેટી સાબુ બન્યા ?</p>
<p>(૫) પરેશે ૬૬૦ રૂપિયાનો શર્ટ અને બહેન માટે ૨૫૮ રૂપિયાનો ડ્રેસ ખરીદ્યો, તો તેને કુલ કેટલા રૂપિયા ચૂકવ્યા હશે ?</p>	<p>(૬) સલમાએ મમ્મી માટે ૨૬૦ રૂપિયાની સાડી, ભાઈ માટે ૧૩૨ રૂપિયાની રમકડાની ગાડી અને પપ્પા માટે ૭૮ રૂપિયાનું મફલર ખરીદ્યું, તો તેણે કુલ કેટલા રૂપિયાની ખરીદી કરી ?</p>

પ્રશ્ન-૭ ધોરણ-૧ થી ૫ની એક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા નીચેના કોષ્ટકમાં આપેલ છે. તેના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

વિદ્યાર્થીઓ	ધોરણ ૧ અને ૨ની સંખ્યા	ધોરણ ૩ થી ૫ની સંખ્યા	કુલ
કન્યા	૧૩૬	૨૪૦	
કુમાર	૧૨૮	૨૪૩	
કુલ			

(૧) ધોરણ ૧ અને ૨ માં કુલ કેટલા વિદ્યાર્થીઓ છે ?

(૨) ધોરણ ૩ થી ૫માં કુલ કેટલા વિદ્યાર્થીઓ છે ?

(૩) ધોરણ ૧ થી ૫ માં કન્યાઓની કુલ સંખ્યા કેટલી છે ?

(૪) ધોરણ ૧ થી ૫માં કુમારની કુલ સંખ્યા કેટલી છે ?

(૫) શાળામાં વિદ્યાર્થીઓની કુલ સંખ્યા કેટલી છે ?

જવાબો

પ્રશ્ન-૨	(૧) ૩	(૨) ૧૨	(૩) ૧૨	(૪) ૧૧
	(૫) ૭૫	(૬) ૫૮	(૭) ૧૦૭	(૮) ૯૯
	(૯) ૩૭	(૧૦) ૫૮	(૧૧) ૯૯	(૧૨) ૧૦૪
	(૧૩) ૮૭૫	(૧૪) ૧૦૬૭	(૧૫) ૬૮૮	(૧૬) ૯૮૮
	(૧૭) ૬૭૬	(૧૮) ૧૦૭૮	(૧૯) ૮૭૬	(૨૦) ૬૬૯
	(૨૧) ૮૯૭			
પ્રશ્ન-૩	(૧) ૯૩	(૨) ૯૦	(૩) ૧૪૨	(૪) ૧૩૩
	(૫) ૭૯૧	(૬) ૭૯૫	(૭) ૭૯૦	(૮) ૮૬૦
	(૯) ૮૩૮	(૧૦) ૯૨૧	(૧૧) ૮૨૮	(૧૨) ૯૩૫
પ્રશ્ન-૪	(૧) ૪	(૨) ૬	(૩) ૪	(૪) ૨૯
	(૫) ૧૦	(૬) ૨	(૭) ૧૮	(૮) ૪૦
	(૯) ૭૭	(૧૦) ૭૫		
પ્રશ્ન-૫	(૧) ૩૭	(૨) ૬૭	(૩) ૭૬	(૪) ૮૭
	(૫) ૫૧	(૬) ૯૪	(૭) ૭૭	(૮) ૬૩
	(૯) ૪૫૩	(૧૦) ૫૬૭	(૧૧) ૭૭૯	(૧૨) ૪૯૮
	(૧૩) ૬૬૨	(૧૪) ૭૭૦	(૧૫) ૩૦૩	(૧૬) ૪૩૨
	(૧૭) ૭૨૯	(૧૮) ૭૨૦		
પ્રશ્ન-૬	(૧) ૩૩ ચોકલેટ	(૨) ૭૯ રૂપિયા	(૩) ૩૬૬ રૂપિયા	
	(૪) ૬૮૧ પેટી	(૫) ૯૧૯ રૂપિયા	(૬) ૪૭૦ રૂપિયા	
પ્રશ્ન-૭	(૧) ૨૬૪	(૨) ૪૮૩	(૩) ૩૭૬	(૪) ૩૭૧
	(૫) ૭૪૭			

4. Listen and Speak

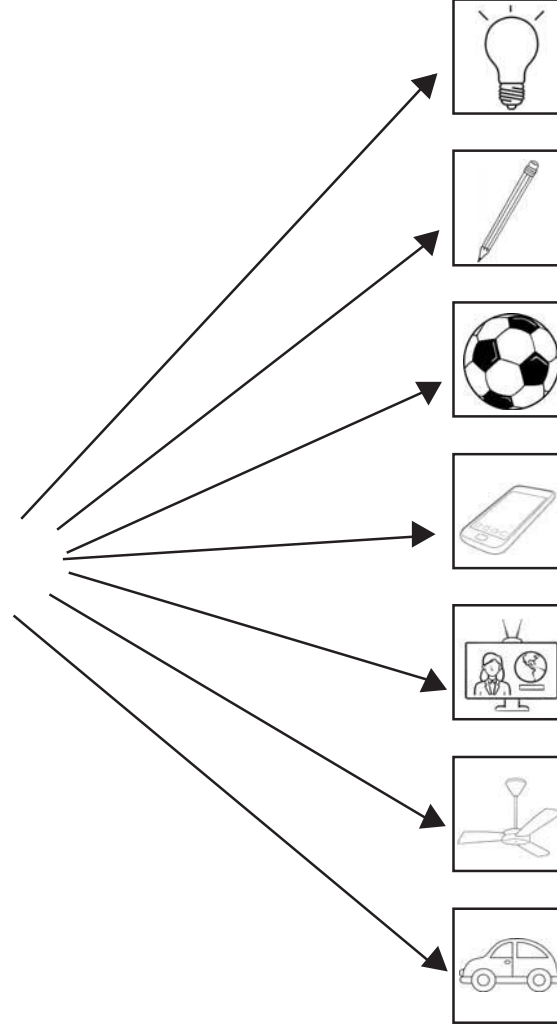
- તમારા શિક્ષક તમને વર્ગની વસ્તુઓ બતાવી જે બોલે તે સાંભળો અને બોલો.

(વર્ગખંડની વસ્તુઓ જેવી કે ટેબલ, ચોક્, ડસ્ટર, બેન્ચ, ફેન, વિન્ડો, ડોર, ક્લોક, બુક, ચેર વગેરે)

ઉદાહરણ : It is a book. It is a door. It is a duster. It is a bench.
It is a table. It is a window. It is a clock. It is a chair.

- હવે તમે પણ થોડા વાક્યો બોલો.

It is a _____

bulb

pencil

ball

mobile phone

T.V.

fan

car

- 😊 બાળમિત્રો, હવે વેકેશનમાં તમારા ઘરની ચીજ-વસ્તુઓને જોઈ, તેનો અંગ્રેજી નામ વિચારીને ઉપર મુજબ અંગ્રેજીમાં વાક્ય બોલો.

